

den á ella, se propone disminuir la morbilidad y mortalidad mediante la higienización de los pueblos y sus habitantes. por medio de diferentes proyectos, entre los que hay el de la ley de vacunación obligatoria, con cuya medida, ejecutada con severa rectitud, logrará evitar de la muerte á muchos miles de españoles, que sin duda alguna, contribuirán al engrandecimiento y regeneración de nuestra querida y por tantos conceptos desgraciada Pátria.

A. Aluja.

Crónica Artística

L'ART DEL CARTELL

De todas las arts gráficas, es sens dupte la de més moderna creació, l'art de l'*affiche* ó del cartell. Pero malgrat el curt temps que conta d'existencia, ha adquirit un gran desenrotll, y actualment, en las naciones que s'ocupan sèriament del Art, te gran importancia mercès als genials pintors y dibuixants que no han cregut rebaixarse al fer d'un senzill anunci una veritable obra d'art.

Si be l'*affichisme*, aqueixa branca de las arts anomenadas *del carrer*, ha adquirit tota sa importancia en aqueixos quinze ó vint anys últims, no per aixó deixa d'haverhi dins d'aqueix gènero, algùn exemplar curiós y fins notable, de fetxa bastant més atrassada.

Entre'ls dibuixants de Catalunya que primer feren un cartell, figura al devant de tots en Tomás Padró, am sos anuncis pera periódichs satírichs, si be'ls seus cartells, tenen bastanta semblansa amb els que's feyan á Fransa ja desde'l comensament del sigle passat. De tots modos tant uns com altres, difereixen molt de lo que's fa are, en aqueixa materia.

Ja més modernament, y degut á la iniciativa del Ajuntament de Barcelona obrint concursos pera obtenir cartells anunciadors de las Exposicions de Bellas Arts que en aqueixa ciutat se celebran y degut també á las exhibicions que s'han fet al Saló Parés dels exemplars més notables qu'en el extranjer se produheixen dins d'aqueix ram, ha nascut aquí una gran afició per part de tothom envers aqueixa nova manifestació del Art.

De tal modo ha arrelat l'*affichisme* aquí á Catalunya, que si be encare no tenim un seguit d'artistas que donguin á sas produccions un carácter general, que formin com si diguessim una escola catalana, com ho fan els inglesos y nort-americans sobre tot; tenim ja un gros nombre de *specimens* de todas las tendencias, que poden dignament figurar al costat de lo qu'es fá á Fransa, Bèlgica, Alemanya, Inglaterra, Italia, Estats Units, etc., es á dir, per tot ahont se conreuha l'art del cartell.

No ha adquirit de molt tanta importancia l'*affiche*, en las altrás regions d'Espanya, puig que á Madrid, que jo'n tinga noticia, no més hi ha hagut el concurs pera anunciar el xampany Codorniu, y encare aqueix concurs lo convocá una casa catalana, y catalans foren l'inmensa majoria dels autors premiats.

Entre aqueixos autors premiats n'hi figurava un, del

quin vull parlar particularment, tant per tractarse d'un fill de Reus. com per considerarlo entre'ls més notables cartellistas catalans; es aqueix en Ramon Casals.

Prou conegut es de tothom el Director de l'Academia Fortuny, pera que jo'l vingui á descobrir; lo que sí diré es que á pesar de ser poch en nombre els cartells que ha dibuixat, aqueixos el posan en un lloch ben distingit entre'ls conreuhadors d'aqueix art á Catalunya.

Per primera volta's doná á concixer en Casals com á dibuixant de cartells, en el concurs que se celebrá pera anunciar la IV Exposició de Barcelona; en aqueix concurs, presentá dos cartells hermosíssims, essent am seguretat dels millors que ha fet el referit artista. Molt notables foren els que presentá en el concurs del Anís del Mono, com també estigueren á gran altura els que li premiaren en el concurs del xampany Codorniu. Ade més d'aqueixos n'hi coneix alguns altres fets per encàrrechs particulars, distingintse tots ells per lo elegant y correcte del dibuix, sobre tot l'ornamental, que'l tracta am veritable originalitat dins del estil modern.

Es una verdadera llástima, que per viure allunyat dels centres de producció artística, no poguém admirar més sovint els fruits del talent de tant distingit reusenchen.

D. Sugrañes.

Barcelona, Abril 1901.

* * *

QUATRE PARAULAS

sobre la Exposició Nacional de Bellas Arts

PINTURA

Fer una crítica sèria y rahanada; senyalar lo poch d'Art noble y enlayrat y la gran quantitat de color mal empleat en l'abrumador número d'equivocacions que's contan en aquesta Exposició, fora tasca superior á las meas forsas y per lo qual me faria falta, primer, un espay del que no puch disposar en una Revista com la present, y según, encomanarme á l'indulgencia dels llegidors que seria just no'm perdonessin la descortesía d'abusar de la seva paciència. Per lo tant, intentaré solzament, trasladar aquí una lleugera impresió, *quatre paraulas*, com se diu vulgarment, qu'expressin algo de lo que m'ha sugerit la visita á la mentada Exposició, una petita part de lo molt que's podria dir de la mateixa.

En la sala primera s'hi destacan un paisatge de Meifrén molt encertat de llum, y un quadro de gran tany de Muñoz Lucena «En las ermitas de Córdoba» que representa l'oració dels frares devant de las tombas que guardan els restos dels germans de monastir. L'ambient que's respira en aquest quadro, la suau llum crepuscular que l'entona y las figuras senzillas y correctes dels monjos, guardan una harmonía, un perfúm místich, que'l fá simpátich y que parla á l'ànima. Un poch més á la dreta. hi té Félix Mestres un retrato de senyora pintat ab molta delicadesa, y un carrer de Sant Gervasi á la cayguda de la tarde, ressaltant ab las líneas mitj confosas per la falta de llum, la dels fanals y dels tranvías que passen plens de gent y á primer ter-

me, una parella que parla d'amor mitj amagada discretament en una cantonada. Juli Borrell n'hi té un inspirat en la Roma pagana, de dimensions colossals. Altres dels quadros que ab justicia's pot considerar entre'ls mellors de la Exposició, es una marina de Gomez Gil en la que la lluna reflexa la seva llum blanca y pàlida en l'aygua del mar, d'una transparència y veritat pocas vegadas tan encertada y senzillament sentida. López Mezquita, un pintor qu'ara fa las primeras armas en aquestas palestras, es dona á conèixer ab un quadro d'importancia y que l'hi ha valgut medalla d'or: la conducció d'una corda de presos per la Guardia civil, qual nota trista, es reforsada per la foscor y la pluja continuada d'un cap-vespre d'hivern. Unas marinas de Tarragona, de Andrade, actual professor del Institut, molt brillants de color, y una escena entre noys, de Sánchez Solá, mellor de dibuix que de colorit, son las obras que en aquesta sala mereixen més l'atenció.

Poden anotarse en la sala segona un camp de blat, de Barrau, en el que ab un sol abrasador, els pagesos arrencan la mala herba y contrastan sas figuras ab la grogor lluminosa de la palla que'ls entorna. Produheix bona impressió, pero no está pintat ab tant vigor com els semblants que'l mateix autor presentava en la passada Exposició. Pe'l mateix estil son dos que firma Díez Olano, escenas de la era d'una veritat y justesa qu'encantan.

Entrant en las tres salas que segueixen, se veu al fons de la primera d'ellas un quadro gran de Viniegra trassat ab gran valentia y coneixement de la llum, y en el que'ls vermadors se destacan ab la seva blancor, en el vert brillant de la laberíntica munió de pàmpols. P. Sáenz presenta un assumpto religiós «Stella matutina» y dos retratos molt elegants com totas las sevas figuras. Altre tant pot dirse de lo qu'exposa Carlos Vázquez, sobre tot un retrato á plena llum de sol d'una distinció y gracia exquisidas. Además d'aquestas, s'hi veuen las firmas de Morera, Domingo Muñoz, Huertas y de Martinez Ruiz un estudi de neus en Munich de execució senzilla y varonil.

Contemplant els «Jardins d'Espanya» de Santiago Rusiñol en els set quadros que hi té y que avans estigueren exposats á París y Barcelona, no poden menos, hasta els *modernófobos*, els devots incondicionals dels antics procediments, de rendirse devant de lo que'ls parla y convens d'una manera muda pero eloqüentíssima. Rusiñol en «El jardí abandonat», «canal» y «pati del Generalife» y en fi, en tots ells, pot dirse que ha trasladat á la tela tot lo que tenen de poètic, pero ab certa melancolia y tristesa, aquells recóms olvidats y humils, de sombras grises, flors pàlidas y esllanguidas y masses de verdor que dintre la duresa de la linea retallada y geométrica, son d'incomparable frescura y d'una bellesa encisadora. En tots ells s'hi transparenta, s'hi véu completament delineat, el temperament sentimental de Rusiñol «pintor per la majoria dels poetas qu'escriuen y escriptor per casi tots els que pintan.»

Si á Sorolla se l'ha votat per lo premi d'honor será segurament per los mérits adquirits en anteriors batalles y confirmats al Extranjer, no per lo que porta á aquesta Exposició. Sense deixar de mostrarse el pintor

vigorós y atrevit, el quadro «Triste herencia» no es dels qu'interessan, y com ha dit algún crítich, els noys desgraciats y raquitichs que hi figuran son més repulsius qu'inspiradors de la caritat, no estant tampoch la llum tan ben entesa com en las demés marinas que presenta. Un retrato del exministre Villaverde pot citarse com obra digne del seu pinzell, aixis com el quadro titulat «La familia» que salvo alguns petits descuyts de dibuix y'l recordar «Las Meninas» del gran Velázquez, impresiona gratament.

Gonzalo Bilbao, premiat també ab medalla d'or, té uns preciosos estudis de Sevilla, molt ben executats, y Mir dona una nota molt nova ab els paisatjes, un modo de sentir la Naturalesa sacrificant els detalls á la veritat y harmonia del conjunt, en una mena de síntesis en que dits detalls més que's veuen s'han d'endevinar, sense donar lloch á la confusió, per lo que's necessita un cert estudi del assumpto. Segueixen obras de Garnelo, Plá y Rubio, Fillol, Graner ab estudis de llum artificial; Garcia y Ramos que ha adelantat bastant; Santa María ab un quadro al que serveix de tema un passatge de la Sagrada Escritura; Cecilio Plá acostumat á pintar tipos aristocràtics y distingits hi té una humil familia del camp, que titula «Dos generaciones». Martínez Abades no acusa gayre avens en las sevas marinas y Raurich ha enviat varios paisatjes.

En las salas altas, anomenadas *del crimen* per alguns mal intencionats, no hi ha qu'interessi més que uns pastels de Maximino Peña, dos quadros del mestre Urgell y altres dos ó tres de la senyoreta Ubach.

En general las obras se ressenten de la falta d'assumpto, resultant, per lo tant, quadros frets y que la seva contemplació no interessa, deixant apart els que tenen faltas imperdonables respecte á la execució, dibuix, perspectiva, color, etc.

Observant las tendencias en els diferents quadros d'aquesta Exposició, s'hi veu encara el predomini dels tons *calents*, hont hi jugan los vermells, dorats, de la paleta, exuberants de llum. Segueixen aquesta escola els andalusos y bastant número de valencians. En cambi, son molt contats els apassionats per l'impresionisme, per los tons *frets*, argentats, de la gama blava, dels que'l Greco era l'apóstol. Solzament Rusiñol y alguns altres, poch, sostenen decorosament las tradicions del genial revolucionari de la pintura y pera lo qual no basta l'imitació dels procediments de color, sense tó ni só, sino un estudi profund en la figura, un dibuix irreprotxable, la vida real de la obra pictórica.

J. Anguera y Corbella.

Madrid.

AUBADA

L'Abril es l'aubada del bon temps, com la juvenesa es l'aubada de la vida.

Que n'és de bonich l'Abril! Natura's desperta ab vital alenada del deixondament del hivern. En lo camp tot revifa, l'alé de la Primavera sacut dels arbres l'ensopiment y la nyonya y tot brota ab potent esplet de sava, tot s'engalana, tot se tenyeix de vert; de vert, lo color de la esperansa.... Per xó'l camp es tan hermós,